

Azimut

135

Berguedà i Solsonès amb **raquetes de neu** 28 excursions

Pako Crestas

Col·lecció: Azimut - 135

BERGUEDÀ I SOLSONÈS AMB RAQUETES DE NEU

28 EXCURSIONS

PAKO CRESTAS

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: novembre del 2013

© del text i de les fotografies: Pako Crestas

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 - 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-181-0

DL T 1189-2013

Contingut de la guia

Àmbit

Les zones altes situades al nord de les comarques del Berguedà i el Solsonès presenten molts paratges entre 1.500 i 2.600 metres d'altitud que són molt propicis per a les excursions amb raquetes de neu.

El Pirineu oriental és, sense cap mena de dubte, una de les millors zones de l'Europa del sud per practicar aquesta modalitat esportiva i, dins del Pirineu oriental, les zones del Solsonès i el Berguedà, malgrat formar part del Prepirineu, tenen diverses alternatives que poden ser considerades de bon nivell dins de les infinites opcions del Pirineu mediterrani.

En concret, s'han inclòs itineraris als rasos de Peguera, la serra d'Ensija, la serra del Verd, el Pedraforca, la serra del Cadí pel seu vessant Berguedà, la serra del Port del Comte, la Tosa d'Alp i Puigllançada amb la serra que s'estén fins al Pedra Picada i, per últim, a la més baixa serra de Catllaràs, única de

*Serra d'Ensija i Cadí al capvespre, des de la Creu de Cabrer
(Rasos de Peguera)*

tot aquest conjunt, que no arriba als 2.000 metres. Únicament s'han exclòs les Penyes Altes de Moixeró, que tenen bones excursions amb raquetes pel seu vessant orientat al nord, o sigui, a la comarca de la Cerdanya, però, en canvi, no acostumen a mantenir neu a la zona sud i per arribar a les parts altes cal fer una llarga caminada prèvia a peu, cosa que potser li treu el significat propi del que ha de ser una excursió amb raquetes.

Per la varietat d'alçada dels itineraris mateixos, podem suposar que molts d'ells acostumen a ser practicables durant tot l'hivern i d'altres només poden fer-se amb raquetes en períodes molt concrets i després de nevades en cotes més baixes. Si-gui com sigui, ens permetrà gaudir d'aquestes muntanyes que, malgrat no tenir el rigor climàtic d'altres cims de més de 2.800 o 2.900 metres, sí que ens asseguraran inoblidables jornades dins de la solitud i la màgia blanca de l'estació freda.

Meteorologia

La situació, el relleu i el clima a l'hivern

Com ja hem dit, la guia abasta muntanyes i itineraris, la gran majoria dels quals estan entre els 1.500 i els 2.600 metres d'altitud. A excepció del Pedraforca, tot són muntanyes de línies suaus, ondulades i en gran part cobertes per vegetació boscosa, fet que les fa especialment propícies per a les excursions amb raquetes de neu.

El clima a l'hivern és fred i nevós, si bé les temperatures són força més suaus que a la part central del Pirineu i els períodes de mal temps no són tan severs i, en tot cas, sempre són de menys durada. No obstant això, durant les nits més fredes els termòmetres poden baixar fàcilment dels -15°C a les zones altes.

El clima té influències clarament mediterrànies i les llevantades són les situacions meteorològiques que més precipitacions porten. Les nits en altura són gèlides. Bona mostra d'això la tenim en el Pedraforca, on les torrenceres situades a la zona obaga, sota la paret nord (una veritable nevera natural), són una de les zones més populars per practicar l'escalada en gel a Catalunya.

També cal tenir en compte que l'hivern, tal com arriba... marxa, és a dir, ho fa de manera sobtada. Quan la primavera s'obre pas al Prepirineu, no hi ha qui l'aturi, i en qüestió de dues setmanes tot el que eren lloms nevats amb aspecte nòrdic es converteixen en verdosos prats d'herba tacats de petites acumulacions agonitzants de neu bruta. Cal aprofitar les condicions de la neu, la proximitat dels grans centres urbans, les bones comunicacions i la facilitat d'accés i d'execució de la majoria d'itineraris per gaudir de la muntanya hivernal del Prepirineu sempre que les condicions siguin propícies.

La neu

La neu acostuma a visitar les muntanyes més altes cap al novembre, en forma de petites enfarinades, i és a partir del desembre quan la neu acostuma a estar present a totes les cotes superiors als 1.800 metres. En els mesos de gener i febrer perdura a les parts altes i obagues, i sovint es deixa veure per cotes inferiors, entre els 1.000 i els 1.500 metres. Pel març marxa ràpid de les valls i a l'abril ja comença a desaparèixer de les altures. Les zones que millor conserven la neu són les obagues d'Ensija i del Port del Comte i les parts altes de la Tosa d'Alp. A les muntanyes més baixes, com la serra de Catllaràs, la seva presència no és constant ni permanent durant tot l'hivern, i es veu reduïda a les setmanes posteriors als períodes de nevades a cotes baixes.

El vent

El fort vent no és un agent meteorològic comú a les zones altes del nord de les comarques del Berguedà o el Solsonès, ans al contrari, zones com els rasos de Peguera són un veritable oasi on rarament fa vent. Si fos el cas, de ben segur que en altres muntanyes del Pirineu la situació deu ser senzillament inaguantable. Dins de l'àmbit de la guia, les úniques zones que es poden considerar ventoses són les serres situades sobre Castellar de n'Hug, del Pedra Picada al Puigllançada, la Tosa d'Alp i, en menys mesura, la serra del Cadí.

Malgrat tot, cal tenir en compte que el vent és un dels agents més temibles de l'alta muntanya hivernal, per la sensació tèrmica que comporta ser a la seva exposició. Cal revisar a consciència l'abric que portem per fer una caminada un dia ventós i, si es presenta amb intensitat o amb ratxes violentes, deixar l'excursió per a un altre dia.

Les allaus

Com és natural en terreny d'alta muntanya, hem de tenir en consideració la possibilitat que es manifesti perill d'allaus durant l'hivern i bona part de la primavera. Així, doncs, caldrà tenir les nocions bàsiques per saber preveure-les, evitar-les i, en el pitjor dels casos, saber com reaccionar en cas que ens afectin. Tot muntanyenc que desitgi endinsar-se a l'alta muntanya hivernal ha de tenir un bon coneixement del terreny, les causes i els possibles efectes de les allaus.

Com sempre, hi ha dos mitjans per arribar a conèixer el com i el perquè de les allaus: la informació que obtindrem mitjançant la lectura de reportatges, llibres i webs especialitzades i les llargues hores de caminar per la blanca muntanya, que ens fa enriquir amb la pròpia experiència, la qual, al cap i a la fi, sempre serà molt més enriquidora que tota la teoria prèvia, però necessària malgrat tot.

- Al marge alt de la zona del Comabona, a la serra del Cadí.
- Al marge orientat al nord de la zona alta del pic de Costa Cabirolera (serra del Cadí).
- En indrets molt puntuals de la zona alta del Pedró dels Quatre Batlles (al Port del Comte), encara que, si s'arriben a donar en aquestes darreres formacions, són força insignificants.

Dins de l'àmbit de la guia hi ha molt pocs llocs o zones propenses a les allaus després de grans nevades, i són aquestes:

- La part alta de la coma dels Cortils, a la serra del Cadí.
- L'accés de la serra Pedregosa a la coma dels Cortils, a la serra del Cadí.
- Al flaqueig del vessant NE del Cap del Serrat Gran, a la Tosa d'Alp.
- A la primavera, si s'han produït grans nevades durant l'hivern, no és estrany trobar-se porgues de neu de poca envergadura, a la pista que flanqueja sota el vessant nord del Pedraforca.

Breu història de les raquetes de neu

Els primers models de raquetes modernes, tal com ara les coneixem, es van concebre vers l'any 1980 per un guia francès i es van utilitzar als Alps. Eren models encara poc desenvolupats, força voluminosos i que tenien la forma típica de "raquetes de tennis". De mica en mica han anat evolucionant fins als models actuals, força més lleugers i còmodes i menys aparatosos.

No obstant això, la utilització de les raquetes per caminar per la neu és tan ancestral com el mateix esquí. Ja fa milers d'anys que es creu que es van començar a utilitzar a les zones de Mongòlia i Sibèria. Els nòmades d'aquestes zones van emigrar tot travessant l'estret de Bering a peu durant l'època en què aquest pas entre els oceans del Glacial Àrtic i el Pacífic es glaçava i van començar a colonitzar, generació rere generació, tot el nord d'Amèrica, començant per Alaska i passant després pel que avui coneixem com a Canadà fins a arribar a la costa est i, més avall, fins a l'extrem sud del gegantí continent americà, cap a la Terra del Foc.

Els habitants que es van quedar a les zones del nord d'Amèrica van continuar utilitzant raquetes i desenvolupant el seu funcionament, sempre amb finalitats pràctiques, com el mateix desplaçament o la caça. Cal tenir en compte que aquestes zones del planeta tenen molta neu durant diversos mesos i les raquetes eren un sistema molt pràctic per moure's en la neu

profunda i poc transformada. El 1534 els francesos van desembarcar a la zona del Quebec per colonitzar terrenys i van veure que la població autòctona utilitzava aquests estris. Ràpidament van transportar la idea a Europa, si bé, com és natural, també amb finalitats pràctiques: desplaçament, cacera, guerra, etc.

No va ser fins a finals del segle XX que les raquetes van tenir una nova empena com a modalitat esportiva, es van fer força populars i van superar, en molts casos, el nombre d'adeptes que té l'esquí de muntanya. Val a dir que, malgrat que l'esquí pot ser més ràpid, tècnic i divertit a les baixades, les raquetes compten amb diversos avantatges que les fan més populars:

- El seu cost és més econòmic. No es pot comparar el cost d'unes raquetes amb el cost de tot un equip d'esquí.
- El seu aprenentatge és mínim. Qualsevol persona no iniciada de ben segur pot fer les seves primeres passejades sense haver de fer el llarg aprenentatge que comporta l'esquí, amb el consegüent cost de monitors, forfets, etc.
- Com que la tècnica és més fàcil i no agafa les velocitats de l'esquí, les possibilitats de prendre mal o lesionar-se són molt més reduïdes. Així mateix, no es corre amb tanta facilitat el risc de tallar plaques de neu, un dels perills potencials de les taules d'esquí.
- Les raquetes s'obren a un ventall d'excursions molt ampli, des del típic grup familiar, amb nens, que tan sols vol fer una volta pel mig del bosc per gaudir de la natura, fins aquell que vol pujar cims fàcils però remots en plena època hivernal.
- Són menys pesades i, si cal posar-les a la motxilla, no representen una càrrega feixuga i aparatosa. En aquest sentit tenen força acceptació entre els muntanyencs escaladors de corredors, sobretot si aquests són tècnics, ja que la bota d'esquí no és la més apropiada per a certes escalades i haver de dur els esquís a l'esquena limita molt les possibilitats de moviment en terreny vertical.

L'equip

El que és essencial de l'equip personal que cal dur a la muntanya a l'hivern si fem una ascensió amb raquetes és que tant la roba com el calçat siguin els idonis per sortir-se'n en un terreny on les temperatures, sovint, estan per sota dels 0° C.

Cap dels itineraris descrits té prou durada suficient per obligar-nos a passar la nit dalt de la muntanya en un refugi lliure o acampats a la intempèrie, fet pel qual no és necessari cap equip per pernoctar (si no és que voluntàriament ho decidíssim).

Ruta 1

Zona 1. Port del Comte

Pedró dels Quatre Batlles des de Tuixent-la Vansa

Introducció

Encetem el llibre amb un itinerari que, durant l'hivern, i quan la pista d'esquí de fons de Tuixent està oberta, sempre presenta la traça ben marcada, almenys fins al cim de la Tosa Pelada, molt proper al Pedró dels Quatre Batlles. El motiu és que el present recorregut forma part dels al·licients que ofereix la pista d'esquí de fons com a alternativa al seu principal motiu de ser.

Com que ens trobem dins de la zona de pistes, la traça sempre està marcada i renovada i hi ha un bon marcatge d'arbres amb senyals de pintura, els responsables de les instal·lacions cobren una mena de "petit forfet", amb un cost d'uns 2 euros al dia. És una mostra que les estacions d'activitats hivernals venen les passejades i excursions amb raquetes com un producte més, complementari de l'oferta d'esquí.

L'ascensió, per tant, no té pèrdua, i resulta molt interessant combinar-la amb l'itinerari 2 per poder completar una llarga ruta circular.

Darrera pujada a la Tosa Pelada des de Tuixent-la Vansa

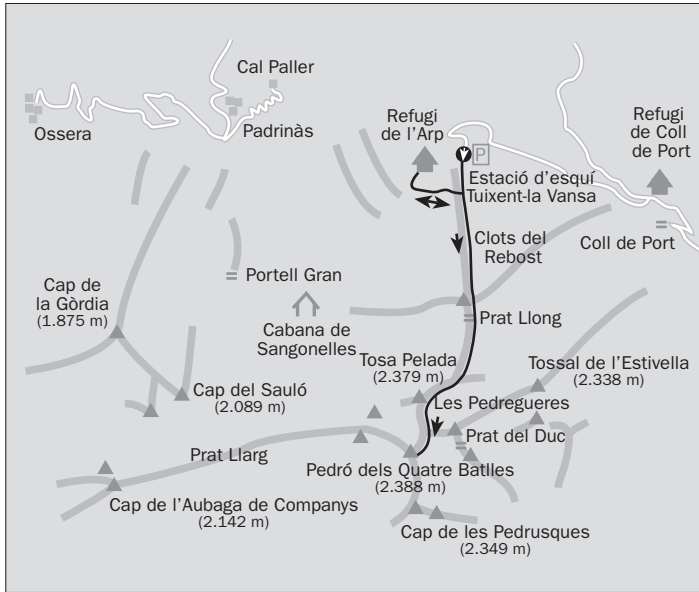

Dades tècniques

- **Punts de referència:** Estació d'esquí de fons de Tuixent-la Vansa – clot del Rebost – refugi dels Pastors – Tosa Pelada – Pedró dels Quatre Batlles.
- **Temps:** 1 hora i 45 minuts.
- **Desnivell:** Des del punt de partida fins a arribar al cim hi ha 462 metres, als qual cal afegir algun desnivell intermedi insignificant.
- **Dificultat:** Mitjana.
- **Punt de partida:** Estació d'esquí de fons de Tuixent-la Vansa, a 1.926 metres d'altitud.
- **Accés:** Carretera asfaltada de 2 km que neix al coll de Port. Per arribar-hi, prendrem, des del poble de Sant Llorenç de Morunys, la carretera C-462, que puja per la Vall de Lord i passa pel poble de la Coma i la Pedra.
- **On dormir:** Tenim dues opcions ben properes:
 - Refugi de Coll de Port, situat al coll del mateix nom, a 1.670 metres d'altitud. Totalment accessible amb cotxe. Disposa de dues habitacions amb lliteres (amb 32 places en total), a banda d'una habitació doble amb bany. Calefacció central, dutxes d'aigua calenta, restaurant, bar, sala de TV i connexió wi-fi a internet. Guardes: Gustavo i Marisa. Telèfon: 647 897 722. Correu electrònic: marisabolzoni@hotmail.com.
 - Refugi de l'Arp: Situat a les pistes d'esquí de fons de Tuixent-la Vansa, a 1.930 metres d'altitud. De recent inauguració. Guardat i disposa de tots els serveis: bar, restaurant, dutxes, sala d'estar. Té cabuda per a 15 persones distribuïdes en 6 habitacions. Guardes: Maria Comas i Josep Puig. Telèfon: 690 042 157. Correu electrònic: comasvallsmaria@gmail.com i mariaarp2013@gmail.com. Web: www.refugidelarp.com.

Descripció de l'itinerari

L'inici d'aquest recorregut és molt evident. Una vegada a les instal·lacions de l'**estació d'esquí de fons de Tuixent-la Vansa** (1.920 metres), prenem l'ampla rampa que s'obre enmig del bosc, en sentit ascendent i en direcció sud. Caminem pel marge dret de l'ampla franja oberta de manera artificial enmig del bosc, tot guanyant desnivell de manera suau i seguint les petges de les raquetes dels nostres antecessors o bé les marques de les traces de les motos de neu (el preu del forfet inclou el servei de senyalització). En el decurs de la pujada, anem travessant en diverses ocasions les traces horitzontals de les pistes d'esquí de fons.

La franja oberta enmig del bosc finalitza en un indret conegut com el **clot del Rebost**, a 2.100 metres, moment en què continuem ascendint en la mateixa direcció (sud) pel mig del bosc. Aquest tram tampoc no té pèrdua possible, ja que —a part que la petjada resta oberta gairebé sempre— la multitud de taques de pintura blaves i grogues als arbres del bosc no deixen marge per a l'errada.

Arribem a una mena de collet on el bosc desapareix momentàniament. És la cota 2.186, sota la qual trobem el **refugi dels Pastors** (45'), indret on creuem per darrera vegada les pistes d'esquí de fons. Des de la cota 2.186 podem veure clarament la darrera pujada al llom de la Tosa Pelada.

Una vegada travessat el diminut collet on es localitza la cabana de pastors, prenem de nou la pujada enmig del bosc (ara ja està més obert) i pugem en lleugera diagonal vers la dreta (orientació S-SO) la darrera pujada del vessant nord-oriental del primer cim. A mig pendent, el bosc desapareix i dona pas a un llom ample i uniforme. Cim de la **Tosa Pelada** (2.379 metres, 1 h 25').

Per pujar des d'on som fins al cim més alt de la serra, molt proper, tan sols cal creuar una zona de planúries que dibuixen un amplíssim coll i, sempre cap al sud, ascendir sense cap mena de complicacions l'ampli cim del **Pedró dels Quatre Batlles** (2.388 metres, 1 h 45').

El descens cal fer-lo pel mateix itinerari o bé combinant aquesta pujada amb l'itinerari 2 en sentit descendent.

Índex

Introducció.....	3
Contingut de la guia	5

ZONA 1. PORT DEL COMTE

1. Pedró dels Quatre Batlles des de Tuixent-la Vansa	15
2. Pedró dels Quatre Batlles des de Tuixent-la Vansa, per la barraca de Sangonelles i les Collades	18
3. Boscos de la serra del Verd des del coll de Port	21
4. Pedró dels Quatre Batlles des del refugi de la Bòfia	25
5. Puig de les Morreres des del refugi de la Bòfia	29

ZONA 2. GÓSOL-SALDES

6. Els Cloterons des del coll de Josa	33
7. Vall de Cernerres.....	36
8. Cap del Verd des del coll de la Mola	39
9. El Pedraforca des de Gósol-el Camaril.....	43
10. El Pedraforca per l'Enforcadura	47
11. Serra d'Ensija-la Gallina Pelada	51
12. Serra d'Ensija-Creu de Ferro.....	55
13. El Collet des del pla de la Palomera.....	59

ZONA 3. SERRA DEL CADÍ

14. Costa Cabirolera pel Collell	62
15. Comabona per la serra Pedregosa	66

ZONA 4. SERRA DE CATLLARÀS

16. Ardericó i Sant Cinto de Montclús.....	70
17. Pedró pel Joc de la Pilota.....	73

ZONA 5. TOSSA D'ALP-PUIGLLANÇADA

18. Volta circular al voltant de la Bòfia i rocs de Canells.....	77
19. La Tosa d'Alp pels rasos de Comabella	80
20. El Puigllançada des del coll de Pal	84
21. El Puigllançada des de la Creueta	86
22. El Tossal de Rus des del coll de la Creueta	89
23. Tossal de Riols des del coll de la Creueta	92
24. Pedra Picada des del coll de la Creueta	95

ZONA 6. RASOS DE PEGUERA

25. El Pedró per les Collades	99
26. Volta circular Creu de Cabrer-el Pedró-Rasets-Creu de Cabrer.....	102
27. El Salabardar pel corral de Vallsabuc i els Rasos de Dalt	106
28. Volta per la бага de Peguera.....	109

